

INSTRUKCJE PRAC ŚWIETLICOWYCH

Opracowali:

Juljan Sabat,

Inspektor Szkolny, Vice Prezes Powiatowej Komisji Oświaty Pozaszkolnej

Jan Lipko,

Instruktor Oświaty Pozaszkolnej.

ze źródeł:

„ŚWIETLICA” T. Malinowski, Regulski, Sosiński — Warszawa, 1932 r. „NIEDZIELNY U. L.” Matejko,
„OGNISKO NAUCZYCIELSKIE” Nr. 7) 37) — Lublin, 1933 r.

Biała-Podlaska, w styczniu 1933 r.

Odbito czcionkami drukarni Sejmikowej, Biała Podlaska, ulica Warszawska Nr. 3.

1 CZYTANIE GAZET

Sposób pierwszy

Czytanie gazety dzielimy się na tyle grup po kilka osób, ile działów posiada gazeta a więc: 1 grupa rolnicza, 2 grupa polityki zagranicznej, 3 grupa polityki wewnętrznej 4 grupa sportowa i t. p.

W każdej grupie jest nas 3 do 4 osoby. Grupa rolnicza wyszukuje w gazetach wiadomości, artykuły, sprawozdania i statystyki dotyczące rolnictwa, wycina je z gazet i orzypina na szarych arkuszach papieru — wieszając na ścianie. Kierownik tej grupy ogłasza każdego wieczoru świetlicowego co dziś trzeba czytać z rolnictwa na co zwrócić uwagę. Trudniejsze tematy i zagadnienia kierownik grupy omawia sam, względnie w porozumieniu z nauczycielem.

Podobnie będzie postępować grupa polityki zagranicznej. Wiadomości z gazet grupujemy w ten sposób, ażeby wycinki gazetowe dotyczące stosunku Niemiec do Polski, znalazły się razem, a wiadomości dotyczące stosunku Francja do Polski również razem. Podobnie robimy w grupach polityki wewnętrznej i sportu. Z zbieranych materiałów w grupach, obracamy co pewien czas referaty sprawo zdawcze i podajemy dla ogółu świetliczan

Sposób drugi

Dla ogółu świetliczan czytających gazety również na szarym arkuszu papieru wy pisujemy dużymi literami co i w której gazecie trzeba dziś przeczytać i znapiszemy tytuł gazety i tytuł artykułu, z którym wszyscy świetliczanie winni się zapoznać. Zmieniamy wycinki gazetowe na arkuszach szarego papieru co tydzień.

Sposób trzeci

Urządzamy sobie „Gazetę Głosną” w bierając z pomiędzy siebie kilku referentów. Powierzamy każdemu innemu dział, a więc może być 1 referent naczelny 2 referent rolniczy 3 referent polityki zagranicznej 4 referent polityki wewnętrznej 5 referent kronikarz i t. p. zależnie od ilości spraw poruszanych w gazetach przez nas orenu merowanych. Referenci zbierają i porządkują materiały należące do ich działów

a następnie głoszą zdobyte wiadomości wszystkim zainteresowanym.

Sposób czwarty

Urządzimy inscenizacje obrad — spraw wiejskich, gminnych i rejonowych. Do dyskusji nadadzą się nam materiały z posiedzeń budżetowych sejmów, czy nawet rady gminnej. Mogą być również sprawy miejscowe np. komasacja gruntów, sprawa budowy szkoły, domu ludowego i t. p.

Sposób piąty

Ażeby pobudzić bardziej swoich członków do myślenia zorganizujemy u siebie sekcję „Informacyjno — doradczą”. Zadaniem tej sekcji jest zbieranie spraw i zagadnień niepokojących miejscowe społeczeństwo, oraz formowanie tych zagadnień pytania i odpowiedzi.

Zaprowadzimy sobie zeszyt pytań i odpowiedzi. Na jednej stronie kartki tego zeszytu, zainteresowany bezimiennie wpisuje w niego pytanie pod kolejnym numerem, na drugiej stronie kartki pod tym samym numerem, ten zainteresowany w następnym wieczór w niego otrzyma od powiedzi.

W świetlicy klasie wywiesimy skrzynkę pytań i odpowiedzi na wzór skrzynki pocztowej do której, każdy może wrzucić kartkę z napisanym przez siebie pytaniem numerując tę kartkę swoim własnym numerem wiadomym tylko sobie. Odpowiedź otrzyma w następny wieczór też na kartce papieru tym samym numerem oznaczonej

2 PYTANIA I ODPOWIEDZI

Ogólne

Od czasu do czasu urządzamy sobie „wieczór pytań i odpowiedzi”. O tym wieczorze głoszamy afiszami w całej wsi ażeby dużo ludzi uczestniczyło w tej dyskusji. Pytania mogą być takie: Co nauka mówi o powstaniu zemi — słońca gwiazd księżyc? Jak powstaje zamięnienie słońca księżyc? Jakie ma znaczenie słońce dla życia? Skąd powstają chmury, wiatr, deszcz śnieg, błyskawice, piorun? Z czego składa się woda? Co to jest podziemna woda? O nalcie i przetworach nalcianych

2 Społeczne

Dlaczego mamy bezrobocie w Polsce? Czy to prawda, że Niemcom nie wolno się zbroić? Czy to prawda, że zdobycze techniczne są przyczyną dzisiejszego kryzysu? Czy długo jeszcze Francja będzie naszym sprzymierzeńcem?

3 Gospo'larcze

Który kraj ma największy dochód? Co robić, aby zapobiec psuciu się ścian przez grzyby? Czem karmić kury, aby była mocia skorupa? Dlaczego cena na świnie i bydło jest tak niska? Dlaczego w mieście układają ceny na towary miejskie—przemysłowe i na wiejskie—rolnicze? Co trzeba robić w sadzie wiosną, aby robaki nie psuły owoców? Jakie rzemiosło jest najbardziej rozwinięte w Polsce? Dlaczego nam każą hodować bydło rasowe?

4 Prawne

Gdzie skarżyć się na sołtysa, jeżeli przebiera podatki? Chcę mieć pistolet straszak, czy mogę go kupić bez pozwolenia policji? Czy nieletniego chłopca można podać do sądu?

5 Z higieny

Co trzeba zrobić, aby zaprzestac palenia tytoniu? Jak wyleczyć kaszel u konia? Czy to prawda, że można dostać suchot, jeżeli się śpi z psem lub kotem? Jak leczyć suchoty?

6 Towarzyskie

Czy odbiera się prezenty dane w dniu imienin? Czy można pójść na wesele bez zaproszenia? Jak powinno się witac i zegnac mężczyznę, starszą kobietę, większą gromadzą? Co to jest solidarność koleżeńska i czy wszystkich obowiązuje?

7 Świetlicowe wewnętrzne

Dlaczego nie mamy codziennie świeżych dzienników? Dlaczego tak dawno nie było przedstawienia? Czy nasze przedstawienia są źródłem dochodu, zabawą naszą, czy mają nas uczyć? Czy dorośli mogą korzystać z biblioteki szkolnej?

8 Naukowe

Z czego robią nawozy sztuczne? Z czego wyrabia się dynamit? Co to jest nagroda Nobla? Co wynalazł Edison? Z czego

jest bawełna? Jak to wyrabiają szkło? Jak to jest, że na fotografii wszystko się dokładnie odbija? Jaka to studnia nazywa się studnią artoryjską? Co nazywa się cywilizacją, a co kulturą? Skąd do nas przywożą wapno i skąd się ono bierze? Czy to prawda, że w Ameryce z jednego dębu można wybudować dom? Czy to prawda, że w Ameryce świeci słońce, jak u nas jest noc?

9 Tłumaczenie wyrazów

Mozemy sobie urządzić wieczór tłumaczenia wyrazów nieznanych np. zredukowany, audycja, agitacja, gest, stek, obelga, argument, zasady, demokratyczne, legjonista, tytularny, blokada, ultimatum i t. p. Pytania powyższe są tylko przykładem, a można sobie układać wiele innych.

3 CZYTANIE KSIĄZEK

Sposób pierwszy

Czytamy książki.—Książki czytamy w domu. Każdy z nas wypożycza jedną książkę i czytając zapamięta tytuł książki autora i treść. Jedną godzinę wieczorową poświęcimy na czytanie wspólne. Zbieramy się w świetlicy, klasie każde ze swoją książką i czytamy po cichu. Jeżeli czegoś nie rozumiemy, jeżeli coś nas zaciekawi czytamy ten urywek, to zdanie — głośno i dyskutujemy nad tem zagadnieniem. Czytając musimy zapamiętać ile jest osob opisanych w tej książce? Co możemy opowiedzieć o każdej osobie? Z jakiego miasta dworu pochodzą te osoby? Jakie mieli wspólne sprawy? Która z tych osob jest najszlachetniejsza? Jak długo trwała akcja w tej książce? W jakich porach roku dnia — ? jakiej miejscowości ci ile jest spraw opisanych w tej książce? która z nich jest najważniejszą? Co chciał autor opowiedzieć pisząc tę książkę i t. p.

Sposób drugi

Konkurs na przeczytanie i opowiedzenie książki. 2. Dokonczyc opowiadać książkę do połowy w klasie głośno przeczytaną. Konkurs pięknego czytania czytać jak roznawiać 4 opowiadać książkę do najciekawszego miejsca, a po dokończeniu odejść do książki.

4 CZYTANIE I PISANIE

Przy czytaniu cichem na godzinie czytania mamy z sobą zeszyty i wypisujemy z nich te zdania i urwki, które nam się najbardziej podobają, albo które może i umie — streżamy w zeszytach pewno rozdziału czytanej książki względnie całe dzieło Skrócenie odczytujemy głośno W ten sposób można prowadzić naukę czytania i pisania na kursach wieczorowych

5 RACHUNKI

Uczymy się rachunków. Układamy sobie zdania takie nasz — codzienne życie. Jeżeli gdzie przeprowadza się komasacja gruntów, więc zliczamy liczby og geometrów, czy w gminie — liczby związane z komasacją, a więc ilość morgów każdej klasy ziemi, lasu, ni użytków, łąk, ogrodów wszystkich gospodarzy — albo poszczególnych — każdego oddzielnie. Obliczamy ile ludności jest w naszej wsi mężczyzn, kobiet, dzieci — prawosławnych, katolików Obliczamy ile osób wypada na jeden morg ile ziemi na jedną osobę. Ile powierzchni ziemi zajęła wieś — ile dróg rowy i t. p. Z tych liczb możemy układać najrozmaitsze zadania.

6 NASZE UROCZYSTOŚCI I OBCHODY

Na zebraniu obmawiamy sobie co będziemy robili, w każde święto uroczystość Układamy program obchodu na święta: 1 Odzyskanie Niepodległości, 2 Święto legionów 3 Rocznicę odpaicia, najazdu bolszewickiego 4 Rocznicę powstania narodowego 5 Konstytucja 3-go Maja.

Urządzimy sobie: 1 Obchód dnia Spółdzielczości 2 Święto wychowania fizycznego 3 Dorobki jako święto pracy.

Zrobimy sobie dzień walki z alkoholem, propagandę nigręny, — dzień walki ze znachorstwem i zabobonami.

7 PRACA DLA WSI

1 Konkursy porządku i czystości

Dla dziewcząt — koleżanki urządza konkurs czystości i porządku w naszych mieszkaniach, dla chłopców konkurs czystości i porządku w naszych podwórkach.

2 Naprawa dróg i mostów

Rozeźmy się po swojej wiosce i myślemy gdzie naprawimy most — względnie poprowadzimy rowy jak to zrobiło K. M. W. Wyciekach W. Wymy z piasku i kamieni chodniki, wzdłuż wsi jak to zrobiło K M W Kopyniku, wybudujemy grób Nieznanego Żołnierza — jak to zrobiła młodzież w Ostrowiu Będziemy wysadzać li drogi i miejsca odlegiem leżące sadzonkami drzew owocowych, jak to robi prawie wszystkie K M W

3 Sadownictwo

Urządzimy sobie konkurs sadownictwa Zakupimy sobie z Sejnuku po cenie przy stepnej po 5 sztuk drzewek owocowych i będziemy je chowali przez 3 lata Później komisja oceni nam te chowane drzewka, przyzna nagrodę, po 3-ach latach poprowadzimy ponownie 5 drzewek W ten sposób po kilkunastu latach, cała nasza wieś — miasteczko cały nasz powiat pokryje się sadami dającymi dochody.

4 Przystosowanie rolnicze

Przygotowujemy się do konkursów przy sposobienia rolniczego Będziemy czytali o uprawie ziemniaków buraków, ogrodów warzywnych i kwiatowych Wyrozy stamy do tej nauki artykuły ze wszystkich gazet, i jakie do naszej organizacji nawet wsi przychodzą Uczeszczamy na Uniewersytety Niedzielne, jeżeli gdzieś w pobliżu naszej wioski istnieją.

5 Prenumerata gazet

Zapronumerujmy sobie piśmko rolnicze p. 1. Przystosowanie Rolnicze — w Warszawie ul. Kopernika 30 które kosztuje 1 zł, 50 gr kwart. Jeżeli zechcemy założyć Koło M W to zwracamy się do Zwłub M W wiejskiej w Lublinie ul Szpitalna 5 postaity i regulaminy pierwsza gazeta młodzieżowa a prenumerujemy z Warszawy ul Kopernika 30 Do pracy Światlicowej wypiszemy gazety — Ogniu Światlicowe w Warszawie Plac Zamkowy 9 — kosztuje 9 zł 60 gr, rocznie —

8 KRONIKA ORGANIZACJI

Zaprowadzimy sobie kronikę swego Koła, czy innej organizacji i będziemy za

pisywali cośmy zrobili każdego roku. Będziemy notowali cokolwiek się dzieje w naszej wsi dobrego, a więc jakie gazety przychodzą do wsi. Czy ludzie czytają te gazety. Zbadamy kto w naszej wsi czytać nie umie. Opiszemy w tej kronice każdy nasz wieczorek świetlicowy, każde nasze zebranie kołowe, każde przedstawienie, każda uroczystość.

9 PRACA KULTURALNA

Wypiszemy jakie pieśni śpiewają w naszej wsi, jakie my umiemy, zwłaszcza będzie my szukali pieśni, które śpiewano dawno w naszej miejscowości. W tej kronice zapiszemy bajki, opowiadania, legendy, a nawet zagadki, które w naszej wiosce sobie opowiadają. Urządźmy i przeprowadźmy inscenizacje pieśni dobierając z pomiędzy siebie tyle osób ile występuje w tej pieśni, role dzielimy pomiędzy siebie i od razu odgrywamy. Wybór inscenizacji pieśni możemy otrzymać w Inspektoracie Szkolnym za 50 gr.

Dziewczęta — koleżanki nasze uczą się robótek kobiecych w porozumieniu z p. nauczycielką miejscową. Koledzy nasi oprawiają książki z biblioteki swojej względnie swoje własne.

10 INDYWIDUALNE ZAJĘCIA ŚWIETLICOWA

W świetlicy przepisujemy role do przedstawienia i nuty do śpiewu. Sztuczki możemy wypożyczać w Bibliotece Teatralnej przy Inspektoracie Szkolnym. Nuty i pieśni ludowe wypiszemy sobie w Warszawie w Związku Chórów i Teatrów Ludowych Warszawa Nowogrodzka 21 — Pod tym samym adresem zaprenumerujemy sobie również miesięcznik „Teatr Ludowy” — gdzie będziemy mieli nowe pieśni inscenizacji kosztą 5 zł rocznie.

11 PROGRAM WYCHOWANIA OBYWATELSKIEGO

Jadną albo dwie godziny w tygodniu mamy pogadanki, które nam wygłasza miejscowy albo zaproszony p. nauczyciel. 1. Ogólny rzut geograficzny naszego kraju, położenie Polski, ukształtowanie, klimat, piękno i bogactwo kraju. 2. Stosunek Polski do sąsiadów, granice Polski, pod

względem strategicznym i geograficznym. Położenie Polski w Europie środkowej, znaczenie położenia 3. Państwo, czynniki składające się na pojęcie Państwa.

4. Ustroje państwa, z uwzględnieniem ustroju naszego państwa. 5. Rząd, formy rządzenia. Rząd jako forma widzialna, pojęcia państwa. 6. Rząd silny i słaby — od czego to zależy.

7. Opinia publiczna i jej znaczenie. 8. Osobisty stosunek każdego Polaka do pożądanego kraju — państwa. 9. Jakim winien być dobry obywatel. 10. Państwo jako ramy życia organizacyjno — społecznego. 11. Organizacje i ich rodzaje. 12. Samorząd gminy, powiatowy. 13. Stosunek samorządu do państwa i odwrotnie. 14. Prawa i obowiązki obywatela na tle życia państwowego i samorządowego. Projekt nowego samorządu, Historia rozwoju wsi w Europie. 16. Historia rozwoju wsi Polskiej. 3. Wieś podlaska. 4. Udział wsi w powstaniach narodowych o wolność.

Spółdzielczość

Przykłady spółdzielczości w życiu zwierząt i roślin. Przejawy spółdzielczości dzikiej między ludźmi. „Formy spółdzielczości”. Rozwój i stan obecny spółdzielczości w Polsce. Spółdzielnie oszczędnościowe — kredytowe. Kasy Stefczyka i inne. Spółdzielnie rolnicze — handlowe, Mleczarskie, taylor, skie spożywcze i t.p. Ich rola w życiu społecznym, kapitał społeczny, a kapitał prywatny.

Higjena

Mieszkanie, rozmiar, wietrzenie, oświetlenie, wilgoć, kurz, szczyty i sprzątanie, ustępy, studnia, rozmieszczenie budynków. Bielizna osobista, pościelowa, ubranie, higjena osobista. Pokarmy, białka, węglowodany, tłuszcze, witaminy, sole. Znaczenie poszczególnych składników. Napoje, woda, kawa, herbata. Napoje wysokokowe i ich szkodliwość dla organizmu.

ChOROBY ZAKAZNE: tyfus, bruszycy i plamisty, dyfteryja, szkarlatyna, ośka, czerwonka, gruźlica, Różnica. Znaczenie rolnictwa w życiu społecznym. Obecny stan rolnictwa w Polsce. Drogi naprawy stanu rolniczego. Kółka Rolnicze. Spółdzielnie rolnicze. Je

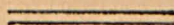
żeli gdzieś mamy radio we wsi, to staramy się je wykorzystywać

12 CEL NASZEJ PRACY

Podajemy wszystkie prace nasze w tem celu, ażeby się kształcić bowiem rozumiemy, że tylko człowiek posiadający wiedzę będzie pożyteczny sobie, swemu otoczeniu, wiosce całej, a tem samym państwu całemu, pracujemy poto, ażeby urobić swój charakter

Chcemy swoim postępowaniem wobec

kolegów czy koleżanek, wobec starszych być wzorem skromnego i właściwego zachowania się, a zwłaszcza przez poszanowanie dla rodziców naszych i starszych Chcemy być dzielnymi koleżankami i kolegami, dobrymi sąsiadami, mądrymi gminniakami a wówczas podniesiemy swoją wieś materialnie i kulturalnie i przyczynimy się do odbudowy i odrodzenia naszej Ojczyzny Wierzymy, że tak będzie, bo w nas jest siła i w nas jest moc, a zapалу do pracy nam nie zbraknie.

wszelkie druki,
stemple,
oprawę książek

wykonuje po cenach konkurencyjnych,
solidnie i terminowo
jedyna w naszym powiecie chrześcijańska

D R U K A R N I A
S E J M I K O W A

Biała-Podlaska, ulica Warszawska Nr. 8
v i s - a - v i s
kościół parafjalnego św. Anny

posiadamy na składzie
gotowe druki dla urzędów gminnych,
kancelaryj parafjalnych i t. p.